

Ár 2013, föstudaginn 8. febrúar, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Haukur Guðmundsson, formaður, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Jóhann Tómas Sigurðsson og Guðlaug B. Ólafsdóttir.

Fyrir er tekið **mál nr. 184/2012**:

M
gegn
F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 26. nóvember 2012, með kvörtun sóknaraðila, dagsettri 12. nóvember 2012. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 26. nóvember 2012, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dagsettu 7. desember 2012. Var bréfið sent sóknaraðila, með bréfi nefndarinnar, dagsettu 13. desember 2012, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust með bréfi, dagsettu 15. desember 2012.

Málið var tekið fyrir á fundi nefndarinnar 8. febrúar 2013.

II.

Málsatvik.

Þann 30. apríl 2008 var skuldabréf nr. X, að fjárhæð kr. 950.000 gefið út af A, til FF. Varnaraðili hefur nú tekið yfir réttindi og skyldur FF skv. skuldabréfinu. Sóknaraðili og B, tókust á hendur sjálfskuldarábyrgð in solidum á skuldabréfinu.

Fyrir liggur ódagsett skjal „Lánsúmsókn. Fylgiskjal með skuldabréfi nr. X“. Fram kom að umsækjandi um lán að fjárhæð kr. 950.000 væri A. Ábyrgðarmenn voru sóknaraðili, þáverandi maki A, og B, faðir hennar. Láninu átti að ráðstafa til að greiða upp lán nr. Y, Z og afgangurinn átti að fara inn á vanskil á Vísakorti nr. Þ. Form skjalsins gerði ráð fyrir greiðslumati en reitir þess efnis hafa verið fylltir út með 0. Þá kom eftirfarandi fram: „*Ef skuldaábyrgð eða veð er sett til tryggingar fjárhagslegri skuldbindingu einstaklings, ber fjármálafyrirtæki samkvæmt “Samkomulagi um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga” (dags. 1. nóv. 2001) að meta greiðslugetu greiðanda, nema ábyrgðarmaður óski skriflega eftir því að það verði ekki gert. Samkvæmt samkomulaginu er ávallt skylt að meta greiðslugetu skuldara þegar ábyrgð ábyrgðarmanns á skuldum viðkomandi skuldara nemur meira en kr. 1.000.000,-. Þó er hjónum eða fólki í óvígðri sambúð heimilt að leysa*

fjármálafyrirtæki undan skyldu til greiðslumats, vegna ábyrgðar á skuldum hvors annars. Undirritaðir hafa kynnt sér upplýsingabækling um sjálfskuldarábyrgðir.“ Neðan við umræddan texta er gert ráð fyrir að hakað sé við hvort ráðgert sé að verja meira en helmingi lánsfjár til að endurgreiða önnur lán greiðanda hjá bankanum og að ábyrgðarmanni hafi verið kynntar þær ráðagerðir. Þá eru reitir um að ekki sé óskað eftir greiðslumati eða að greiðslumat hafi verið framkvæmt og hvort að niðurstöður þess bendi til að greiðandi geti efnt skuldbindingar sínar eða ekki. Hakað var við að ekki væri óskað eftir greiðslumati.

Þann 16. desember 2010 var áritun um breytingu á sjálfskuldarábyrgð umrædds skuldabréfs gerð. Þar kom fram að skuldabréfið væri tryggt með sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila og B. Eftirstöðvar voru kr. 993.039. Samkvæmt beiðni samþykkti varnaraðili breytingu á sjálfskuldarábyrgð þannig að sjálfskuldarábyrgð B félli niður. Sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila stóð áfram óbreytt. Fram kom að með undirritun sinni á yfirlýsingu þessa væri B ljóst að bankinn ábyrgðist ekki skaðleysi hans af hugsanlegum endurkröfurétti sóknaraðila.

Þann 6. júní 2011 var aðfarargerð Ö tekin fyrir hjá Sýslumanninum í Reykjavík. Gerðarbeiðandi var varnaraðili og gerðarþoli sóknaraðili. Gerðarbeiðandi krafðist fjárnáms fyrir kröfu að fjárhæð kr. 1.874.463. Var fjárnáminu lokið án árangurs.

Þann 23. október 2012 sendi lögfræðingur sóknaraðila varnaraðila tölvupóst þar sem fram kom sú skoðun að umrædd sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila væri ógild eða niður fallin. Samdægurs benti varnaraðili lögfræðingnum á að leita til úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki vegna sóknaraðila ef hann væri ósáttur við afstöðu bankans til sjálfskuldarábyrgðar hans á skuld A.

Sóknaraðili skaut málinu til nefndarinnar með kvörtun dagsettri 12. nóvember 2012.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst þess að sjálfskuldarábyrgð hans verði felld niður eða eftir atvikum kröfufjárhæð lækkuð sem nemur áföllnum vöxtum og innheimtukostnaði.

Sóknaraðili gerir alvarlegar athugasemdir við vinnubrögð varnaraðila vegna umræddrar lánveitingar. Um sé að ræða fjármálafyrirtæki sem vegna stöðu sinnar hafi óumdeilanlega skyldum að gegna gagnvart viðsemjendum sínum eins og sjá megi stað í samkomulagi sem gert hafi verið 2001 og eins í gildandi lögum s.s. lögum um fjármálafyrirtæki og lögum um ábyrgðarmenn. Þessar reglur hafi verið settar m.a. vegna stöðu fjármálafyrirtækjanna gagnvart óupplýstum einstaklingum til að tryggja hagsmuni þeirra sem best. Eðli málsins samkvæmt séu fjármálastofnanir í yfirburðarstöðu við samningsborðið þar sem einstaklingar megi sín oft á tíðum lítils. Séu þessar skyldur því ekki komnar til út af engu og séu settar fram til verndar einstaklingum í samskiptum við fjármálafyrirtækin. Sé það því alvarlegt ef fjármálafyrirtækin geri sig sek um að víkja til hliðar eða veita afslátt af þessum skyldum sínum með þeim afleiðingum að einstaklingurinn taki óupplýstar ákvarðanir. Í slíkum tilvikum taki aðilar á sig skuldbindingar án þess að vita nægjanlega hvaða réttaráhrif slíkar skuldbindingar í raun hafi. Lítur sóknaraðili svo á að fjármálafyrirtækið verði að bera hallann af því að gæta ekki nægjanlega að því að einstaklingar taki á sig skuldbindingar án þess að vera nægjanlega upplýstir um sannarleg réttaráhrif þess.

Sóknaraðili bendir á að lántakanda hafi verið veitt lán að fjárhæð kr. 950.000 og hafi sóknaraðili verið annar tveggja sjálfskuldarábyrgðaraðila á láninu. Vegna þessarar lánsúmsóknar hafi sóknaraðili ekki verið upplýstur um réttaráhrif þeirrar sjálfskuldarábyrgðar sem hann hafi tekist á hendur eins og varnaraðila hafi verið skylt að gera skv. 4. gr. samkomulags um ábyrgðir einstaklinga frá árinu 2001. Vegna þessa misbrest sé ljóst að sóknaraðili hafi tekið á sig ábyrgð á verulegum hagsmunum sem hann hafi ekki haft hugmynd um hvaða réttaráhrif hefðu í för með sér. Vegna þessa telur sóknaraðili að varnaraðila sé ekki stætt á því að hafa uppi kröfu á sig, á grundvelli sjálfskuldarábyrgðarinnar, þar sem slíkt yrði talið ósanngjarnt og andstætt góðri viðskiptavenju. Slíkum samningi megi víkja til hliðar í heild sinni eða að hluta með vísan til 1. mgr. 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggæringa. Sé það því mat sóknaraðila að samningi aðila um sjálfskuldarábyrgð hans ætti að víkja til hliðar í heild sinni með vísan til áðurgreindrar lagareglu, þar sem slíkt yrði talið ósanngjarnt og gegn góðri viðskiptavenju að bera samning sem haldinn er slíkum ágöllum fyrir sig.

Sóknaraðili bendir jafnframt á þá staðreynd að hann hafi verið látinn rita undir yfirlýsingu um að hann óskaði ekki eftir því að lántakandi færi í greiðslumat. Um það sé ekki deilt að sóknaraðili hafi undirritað slíka yfirlýsingu en aðila greinir á um hvenær sú yfirlýsing hafi verið gefin enda sé hún ódagsett. Sóknaraðili vill meina að þessi undirritun hafi farið fram eftir að lánið hafi verið samþykkt og hann hafi undirritað þetta í bílnum fyrir utan bankann og algjörlega án þess að vita í raun hverju hann hafi verið að afsala sér. Með vísan í sögu lántakanda um vanskil og upphæð lánsins megi ætla að það sé ábyrgðarhluti að kynna ekki fyrir viðkomandi hvaða þýðingu þetta hafi haft og hver sé í raun hans réttur. Séu gerðar mjög alvarlegar athugasemdir af hálfu sóknaraðila við það hvernig staðið hafi verið að þessu og lítur sóknaraðili svo á að hefði hann vitað um hvað hafi verið að ræða og með tilliti til vanskila lántakanda hefði hann óskað eftir greiðslumati fyrir þessari fjárhæð áður en hann tæki ákvörðun um að ábyrgjast lánið sem sitt eigið.

Það er mat sóknaraðila að með þeirri breytingu sem gerð hafi verið á umræddu skuldabréfi þann 16. desember 2010, þar sem sjálfskuldarábyrgð B, hafi verið felld niður án samþykkis sóknaraðila, sé sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila þar með fallin úr gildi sökum forsendubrests á grundvelli hinnar óskráðu meginreglu samningaréttarins um brostnar forsendur. Þegar sóknaraðili hafi tekið að sér sjálfskuldarábyrgð á umræddu skuldabréfi hafi það verið samþykkt að því gefnu að hann væri ekki einn í ábyrgð fyrir umræddu láni. Hafi lánveitanda verið kunnugt um að þessi staðreynd hafi verið meginforsenda þess að sóknaraðili hafi tekið að sér umrædda sjálfskuldarábyrgð. Sóknaraðili lítur svo á að frá og með þeirri ákvörðun lánveitanda að fella niður sjálfskuldarábyrgð B á umræddu skuldabréfi hafi um leið orðið algjör forsendubrestur til að halda til streitu sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila. Vegna þess lítur sóknaraðili svo á að ábyrgð hans sé niður fallin frá og með 16. desember 2010. Sóknaraðili kveðst aldrei hafa samþykkt að ábyrgjast lánið vitandi það að lánveitandi myndi aðeins ganga á hann ef vanskil yrðu á umræddu skuldabréfi. Lítur sóknaraðili svo á að það breyti engu hvað varði hinar brostu forsendur að sóknaraðili kunni að eiga endurkröfurétt á B með grundvelli skuldbindingar hinnar upphaflegu sjálfskuldarábyrgðar vegna þess að með því að fella niður sjálfskuldarábyrgð eins ábyrgðaraðila sé bankinn að lýsa því yfir að hann komi ekki til með að ganga á hann vegna mögulegra vanskila lántaka, heldur komi bankinn til með að ganga á þann sem eftir stendur. Hefði sóknaraðili vitað af því að lánveitandi myndi í öllum tilvikum ganga á hann hefði hann aldrei samþykkt að gangast í þessa ábyrgð. Sé þessum

vinnubrögðum lánveitanda því mótmælt harðlega og séu þau í engu samræmi við góða viðskiptahætti.

Sóknaraðili telur að það væri í senn ósannjarnt og gegn góðum viðskiptaháttum að halda til streitu kröfu sem hafi slíka annmarka og þar sem sveigt hafi verið fram hjá skýrum skyldum lánveitanda sem verði að mati sóknaraðila að bera hallann af þeim mistökum. Óumdeilanlega sé hægt að gera þá kröfu á lánveitendur að þeir upplýsi og eftir atvikum útskýri hver réttaráhrif sjálfskuldarábyrgðar í raun og veru séu, þannig að ekki verði um villst að umrædd skuldbinding hafi verið tekin með upplýstu samþykki. Þetta sé að mati sóknaraðila lágmarkskrafa sem verði að vera hægt að gera til allra fjármálastofnana, sem séu að sýsla með mikilsverða hagsmuni almennings.

Sóknaraðili mótmælir harðlega málatilbúnaði varnaraðila. Hvað varðar aðalkröfu bankans um að vísa skuli málinu frá sökum þess að ósannað sé að bankinn hafi hafnað beiðni sóknaraðila, þá sé sú afstaða bankans í raun með ólíkindum í ljósi þess að lögfræðingur sóknaraðila hafi undir höndum tölvupóst frá lögfræðingi bankans, dags. 23. október 2012, þar sem erindi lögfræðings sóknaraðila varðandi ógildi umræddrar sjálfskuldarábyrgðar sé hafnað og sóknaraðila bent að leita til nefndarinnar með ágreining þennan. Þegar sóknaraðili leiti til nefndarinnar óski bankinn eftir frávísun. Þessi vinnubrögð fjármálafyrirtækis séu þeim sem þar komi að ekki til framdráttar og sýni best hvernig að þessu máli sé staðið af hálfu bankans. Að mati sóknaraðila sé ekki hægt að túlka umræddan tölvupóst með öðrum hætti en beina höfnun af hálfu bankans og telur sóknaraðili því óumdeilt að nefndinni sé skylt að taka málið til skoðunar.

Varðandi varakröfu varnaraðila þá vísar sóknaraðili til þess að tiltekna og skýrar skyldur hvíli á fjármálafyrirtæki við lántöku einstaklinga og sé því haldið fram af sóknaraðila að bankinn hafi ekki farið eftir þeim reglum í einu og öllu enda sé kvörtunin skýr að því leyti. Þó svo sóknaraðili sé íslenskur og kunni bæði að lesa og skrifa þá leysi það bankann ekki undan skyldu sinni samkvæmt samkomulagi sem byggt sé á í þessu máli.

Varðandi þann hluta kvörtunarinnar sem lýtur að afturköllun ábyrgðar meðábyrgðarmanns sóknaraðila kveður sóknaraðili þá staðreynd að þeir hafi verið í ábyrgð in solidum ekki breyta því að breyting sú sem framkvæmd hafi verið með afturkölluninni hafi hlotið að kalla á aðkomu sóknaraðila hvort sem innheimtutilraunir hafi borið árangur eða ekki enda hafi bankinn ekki sýnt fram á að þær innheimtutilraunir hafi verið árangurslausar. Að þessu leyti standi sóknaraðili við þá kvörtun að bankanum hafi borið að fá undirritað samþykki sóknaraðila fyrir umræddri afturköllun. Bankanum hafi eftir sem áður verið í sjálfsvald sett á hvorn ábyrgðarmanninn væri farið í innheimtutilraunir vegna skuldarinnar og hafi það ekkert með umrædda breytingu að gera að mati sóknaraðila.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess aðallega að kröfum sóknaraðila verði vísað frá. Til vara er þess krafist að kröfum sóknaraðila verði hafnað.

Til stuðnings aðalkröfu sinni vísar varnaraðili þess að það sé skilyrði fyrir meðferð hjá úrskurðarnefndinni að fjármálafyrirtæki hafi hafnað kröfu viðskiptamanns. Ekki hafi verið sýnt fram á að slík höfnun hafi átt sér stað og sé þess því krafist að kvörtuninni verði vísað frá með vísan til 5. gr. samþykktu fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Til stuðnings varakröfu sinni vísar varnaraðili til þess að sé skuldabréfið sjálf skodoð ásamt fylgigögnum þess þá sé ljóst að lánveitandi hafi fylgt ákvæðum samkomulagsins til hlítar ásamt því að almennum reglum kröfuréttar hafi einnig verið fylgt til hlítar. Kvörtun sóknaraðila sé margþætt og óskýr og verði því reynt að setja svarið fram á skilmerkilegan og einfaldan máta, eins og hægt sé.

Varnaraðili telur mikilvægt að taka fram að sóknaraðili hafi verið 31 árs, íslenskur lögráða einstaklingur þegar hann hafi gengist við ábyrgðarskuldbindingunni fyrir maka sinn. Skjölin sem skrifað hafi verið undir séu á íslensku og texti þeirra auðlesinn og skiljanlegur.

Varnaraðili vísar til þess að eðlileg krafa af hendi lánveitanda sé sú að þegar aðilar skrifi undir skuldbindingarskjöl þá kynni þeir sér efni þeirra og efni þeirra gagna sem vísað sé til í texta skjalsins. Skuldabréfið sjálf og láns skjalið séu auðlesin og skiljanleg skjöl, rituð á móðurmáli sóknaraðila. Það að ætla að bera við algjöru grandleysi um efni þeirra skjala sem að sóknaraðili hafi skrifað undir í tengslum við ábyrgðarveitingu sína vegna skuldabréfsins sé ekki tæk málsástæða enda eðlileg krafa af hendi lánveitanda að fjárráða einstaklingur sé ekki að skrifa undir skjöl í algjöru hugsunar- og grandleysi. Skv. staðfestingu ábyrgðarmannsins þá hafi hann kynnt sér bækling um sjálfskuldarábyrgðir og hafi sérstaklega fyrir því að haka við að ekki þurfi að greiðslumeta aðalskuldarann. Hafi ábyrgðarmaðurinn verið í algjöru grandleysi þegar hann hafi skrifað undir skjölin þá sé heldur sérstakt að hann hafi haft fyrir því að haka við að ekki þyrfti að framkvæma greiðslumat, frekar en að haka við ekkert, en skv. kvörtun sóknaraðila þá hafi hann engan veginn gert sér grein fyrir því hvað hann væri að skrifa undir. Það að haka við að ekki þurfi að gera greiðslumat stangist á við lýsingar sóknaraðila þess efnis að honum hafi aldrei verið kynntir þeir hagsmunir sem væru í húfi og hver réttur hans væri. Sóknaraðili hafi staðfest að hann hafi kynnt sér efni skjalanna og bækling um sjálfskuldarábyrgðir enda skrifi hann undir og haki við að ekki þurfi að meta greiðslugetu aðalskuldara. Telur varnaraðili að hér sé um heldur ótrausta frásögn að ræða og að ljóst sé að sóknaraðili hafi gert sér grein fyrir því sem hann hafi verið að skrifa undir. Þar sem útgefandi bréfsins hafi verið maki ábyrgðarmannsins þá hafi hann líklega ekki talið nauðsynlegt að meta greiðslugetu útgefandans, enda sambýliskona hans til margra ára og barnsmóðir.

Varnaraðili bendir á að samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga geri ráð fyrir tilvikum sem þessu, það er að undanskilja lánveitanda þeirri skyldu að greiðslumeta aðalskuldara, hvort sem um þriðja aðila sé að ræða eða maka. Maki geti undanskilið lánveitanda þeirri skyldu að greiðslumeta aðalskuldara sama hver upphæðin sé, og sé um þriðja aðila að ræða sé hægt að undanskilja lánveitanda þeirri skyldu að greiðslumeta aðalskuldarann sé upphæðin ekki hærri en kr. 1.000.000, sbr. 3. gr. samkomulagsins.

Varnaraðili vísar til þess að í þessu tilfelli geti ábyrgð sóknaraðila ekki talist annað en gild þar sem upphæðin sé ekki hærri en kr. 1.000.000 og hann haki við að óþarfi sé að greiðslumeta aðalskuldarann. Það að sóknaraðili hafi ekki kynnt sér þau gögn sem lögð hafi verið fyrir hann í ábyrgðarveitingarferlinu geti ekki verið grundvöllur að tjóni og sé algerlega á ábyrgð hans sjálfs.

Varnaraðili mótmælir þeirri staðhæfingu að lánsúmsókn hafi verið undirrituð eftir að skuldabréfið hafi verið gefið út, sem rangri enda sé venjan að við lánveitingu að fyrst sé sótt um að fá lán hjá lánveitanda þannig að úmsóknin sé fyllt út og í framhaldi af henni sé skuldabréfið útbúið og gefið út. Burt séð frá hinum eðlilegu og hefðbundnu skrefum er liggja að baki lánveitingu sem þessari þá þurfi einnig að horfa til þess að sóknaraðili hafi undanskilið lánveitanda þeirri skyldu að greiðslumeta aðalskuldarann þannig að það hefði ekki breytt neinu hefði lánsúmsóknin verið dagsett fyrir útgáfu skuldabréfsins, sama dag eða eftir á, þar sem ekkert greiðslumat hafi legið fyrir sem hefði getað breytt afstöðu sóknaraðila til þess að gerast ábyrgðarmaður. Það hefði hugsanlega haft einhver áhrif í þessu máli hefði sóknaraðili hakað við að hann vildi að aðalskuldari yrði greiðslumetinn og að sú niðurstaða hefði verið neikvæð en í þessu tilfelli vildu ábyrgðarmennirnir ekki greiðslumat og hefði því dagsetning lánsúmsóknarinnar engu breytt þar sem ekkert greiðslumat hafi legið fyrir. Samþykki úrskurðarnefndin þá fullyrðingu sóknaraðila að lánsúmsóknin hafi verið undirrituð eftir útgáfu skuldabréfsins, sem hafi ekki verið sannað með neinum hætti (og sé eðli máls samkvæmt ljóst að lánsúmsóknin hefði verið gerð fyrir útgáfu skuldabréfsins) þá sé vert að benda á úrskurð úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 32/2012. Þar sem ekki hafi verið farið fram á að greiðslumat yrði framkvæmt þá hafi ekki verið til staðar neinar niðurstöður sem breytt gætu afstöðu ábyrgðarmannsins þegar að því kom að gerast ábyrgðarmaður.

Varnaraðili fær ekki séð hvernig hugsanlegt misræmi í dagsetningu hefði getað haft áhrif á ákvörðun sóknaraðila er hann hafi gerst ábyrgðarmaður. Þar að auki verði ekki séð hvernig varnaraðili hafi átt að hafa beitt sóknaraðila þrýstingi miðað við þá málavaxtalýsingu sem ætlað sé að skýra undirritun sóknaraðila á skuldbindingarskjölin vegna ábyrgðarskuldbindingarinnar, þ.e. að hann hafi gert það úr bíl fyrir utan starfsstöð varnaraðila.

Varðandi niðurfellingu ábyrgðar á hendur meðábyrgðarmanni sóknaraðila bendir varnaraðili á að innheimtur hafi verið fullreynar á hendur meðábyrgðarmanninum.

Vísar varnaraðili til þess að árið 2010 hafi innheimta varnaraðila á hendur meðábyrgðarmanni sóknaraðila staðið yfir í töluverðan tíma en innheimtuferlið hafi leitt í ljós að ábyrgðarmaðurinn væri ekki borgunarmaður fyrir skuldbindingum sínum. Eftir ítarlega skoðun á högum meðábyrgðarmannsins hafi verið komist að þeirri niðurstöðu að meðábyrgðarmaðurinn skyldi greiða tiltekna upphæð sem yrði þá talin fullnaðaruppgjör hans vegna skuldbindinga hans við bankann, þar á meðal vegna ábyrgðar hans fyrir dóttur sína. Meðfylgjandi gögn sýni að sú ákvörðun að fella niður ábyrgðina hafi verið byggð á ítarlegri skoðun á högum ábyrgðarmannsins sem hafi fylgt í kjölfar eðlilegrar innheimtu. Að framangreindu rituðu og með hliðsjón af fyrirbyggjandi gögnum sé því ljóst að ekki sé verið að mismuna ábyrgðarmönnum í máli þessu.

Varnaraðili telur að auki vert að benda á að sem kröfuhafi af kröfu sem tryggð sé með sölidarískri sjálfskuldarábyrgð þá sé honum frjálst að ganga að þeim ábyrgðarmanni sem honum sýnist og þá eigi sá ábyrgðarmaður sem endi á því að borga endurkröfurétt á hinn ábyrgðarmanninn líkt og fram komi í skjalinu „Áritun um breytingu á sjálfskuldarábyrgð“, dags. 16. desember 2010. Að auki hafi hagar sóknaraðila ekki verið skertur með þessari aðgerð þar sem ljóst hafi verið að meðábyrgðarmaðurinn hafi ekki verið borgunarmaður fyrir hærri upphæð. Sú meðferð sem meðábyrgðarmaðurinn hafi fengið hjá varnaraðila hafi engin áhrif haft á endurkröfurétt sóknaraðila. Ábyrgðarmaðurinn hafi ekki verið meiri borgunarmaður

en uppgjörið við varnaraðila hafi kveðið á um og sýni meðfylgjandi gögn það ásamt því að sýna að hagur sóknaraðila sem ábyrgðarmanns hafi ekki verið skertur með þessari aðgerð þar sem að ekki hefði verið hægt að innheimta hærri upphæð frá meðábyrgðarmanninum. Sé því fullyrðingu sóknaraðila þess efnis að eingöngu sé verið að ganga á hann sem ábyrgðarmann mótmælt sem rangri með öllu.

Að öllu framangreindu virtu telur varnaraðili ljóst að um gilda ábyrgð sé að ræða og hafi sóknaraðili á engan hátt mismunað ábyrgðarmönnum í meðferð sinni á kröfu sinni á hendur þeim. Að lokum er krafa varnaraðila ítrekuð að um gilda ábyrgð sé að ræða og beri því að hafna kröfu sóknaraðila.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að gildi sjálfskuldarábyrgðar sóknaraðila á skuldabréfi nr. X, útgefnu af A til FF.

Varnaraðili krefst þess aðallega að kröfu sóknaraðila verði vísað frá á grundvelli þess að ekki liggi fyrir sönnun fyrir því að kröfu sóknaraðila hafi verið hafnað af hálfu varnaraðila, sbr. 5. gr. samþykktu fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki. Sóknaraðili hefur lagt fram tölvupósta þar sem varnaraðili beinir sóknaraðila til úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki, sé hann ósáttur við afstöðu bankans, dags. 23. október 2012. Verður því litið svo á að varnaraðili hafi hafnað kröfu sóknaraðila. Verður kröfu varnaraðila um frávísun á grundvelli 5. gr. samþykktu fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki því hafnað.

Samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga frá 1. nóvember 2001 er undirritað af Samtökum banka og verðbréfafyrirtækja f.h. aðildarfélaganna sinna. FF var eitt þessara aðildarfélaganna og leiðir varnaraðili í máli þessu rétt sinn frá því félagi. FF bar að fullnægja þeim skyldum sem á honum hvíldu samkvæmt samkomulaginu, sbr. dóm Hæstaréttar í máli nr. 169/2012.

Samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga tekur m.a. til þess þegar einstaklingur gengst í sjálfskuldarábyrgð, sbr. 2. gr. samkomulagsins. Samkvæmt 3. gr. samkomulagsins er fjármálafyrirtæki skylt að meta greiðslugetu greiðanda nema ábyrgðarmaður óski sérstaklega eftir því með skriflegum hætti að svo verði ekki gert. Fjármálafyrirtæki er þó ávallt skylt að greiðslumeta skuldara þegar ábyrgð ábyrgðarmanns á skuldum viðkomandi skuldara nemur meira en kr. 1.000.000. Samkvæmt 3. mgr. 4. gr. samkomulagsins skal tryggt að ábyrgðarmaður geti kynnt sér niðurstöðu greiðslumats áður en hann gengst í ábyrgðina, enda liggi fyrir að greiðandi hafi samþykkt það. Bendi niðurstaða greiðslumats til þess að greiðandi geti ekki efnt skuldbindingar sínar, en ábyrgðarmaður óskar eftir að lán verði veitt engu að síður, skal hann staðfesta það skriflega.

Óumdeilt er að varnaraðili framkvæmdi ekki mat á greiðslugetu A, útgefanda skuldabréfs nr. X. Samkvæmt 3. gr. samkomulagsins var fjármálafyrirtæki skylt að meta greiðslugetu greiðanda nema sjálfskuldarábyrgðaraðilar óskuðu eftir því að greiðslumat yrði ekki framkvæmt, enda var fjárhæð skuldabréfsins kr. 950.000. Á skjalinu „Lánsúmsókn. Fylgiskjal með skuldabréfi nr. X“ óskaði sóknaraðili eftir því að greiðslugeta greiðanda yrði ekki metin. Undirskrift sóknaraðila á skjalið „Lánsúmsókn. Fylgiskjal með skuldabréfi nr. X“ er ekki dagsett. Við mat á því hvort skilyrði 3. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga er uppfyllt

verður að telja að það hafi verið á ábyrgð sóknaraðila sjálfs að dagsetja undirskrift sína. Þar sem hann gerði það ekki og þar sem hann hefur ekki fært fram gögn því til stuðnings að skrifað hafi verið undir skjalið eftir að hann gekkst í ábyrgðina verður ekki á því byggt, sbr. úrskurði úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 36/2012 og 144/2012. Þá hefur sóknaraðili enga tilraun gert til þess að útskýra hvernig dagsetning þeirrar yfirlýsingar hafi skipt máli fyrir ábyrgðarskuldbindingu hans eða sýnt fram á að hann hefði ekki óskað eftir því að greiðslugeta greiðanda yrði ekki metin, þegar skrifað hafi verið undir skjalið „Lánsúmsókn. Fylgiskjal með skuldabréfi nr. X“, sbr. úrskurði úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 37/2012, 54/2012 og 110/2012.

Í ljósi alls framangreinds og á grundvelli 3. gr. samkomulagsins, var varnaraðila ekki skylt að meta greiðslugetu greiðanda, A.

Ekki er fallist á með sóknaraðila að honum hafi ekki verið afhentur upplýsingabæklingur um sjálfskuldarábyrgðir og veðsetningar, en með undirritun skjalsins „Lánsúmsókn. Fylgiskjal með skuldabréfi nr. X“ staðfesti sóknaraðili að hafa kynnt sér upplýsingabækling bankans um sjálfskuldarábyrgðir, sbr. úrskurðir úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 84/2012 og 153/2012. Fæst ekki séð að varnaraðili hefði með öðrum hætti betur getað tryggt sér sönnun um að réttilega hafi verið staðið að málum, en með því að fara fram á skriflega staðfestingu sóknaraðila sjálfs á þeim tíma þegar hann gekkst í ábyrgðina.

Í ljósi alls framangreinds eru ekki forsendur til að víkja sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila til hliðar með vísan til samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga, sbr. 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggæringa.

Þá er til þess að líta að sóknaraðili vísar til þess að víkja eigi ábyrgð hans til hliðar á grundvelli þess að B, meðábyrgðarmaður hans á skuldabréfi nr. X, var leystur undan ábyrgð sinni, með áritun um breytingu á sjálfskuldarábyrgð, dags. 16. desember 2010.

Í ljósi þess að B gekkst í sjálfskuldarábyrgð á sama tíma og sóknaraðili verður að líta svo á að varnaraðili hafi mátt vita að sjálfskuldarábyrgð B var forsenda fyrir sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila. Hins vegar er til þess að líta að með undirritun sinni á yfirlýsingu um áritun um breytingu á sjálfskuldarábyrgð staðfesti B að honum væri ljóst að bankinn ábyrgðist ekki skaðleysi hans af hugsanlegum endurkröfurétti sóknaraðila. Með staðfestingu þessari er ljóst að sóknaraðili á enn endurkröfurétt á hendur B, miðað við upphaflegu sölidarísku ábyrgðina, krefji varnaraðili hann um greiðslu á grundvelli ábyrgðarinnar. Hefur varnaraðili því ekki skert hagsmuni sóknaraðila samkvæmt umræddri ábyrgð, enda var varnaraðila frá upphafi frjálst að krefja einungis sóknaraðila um greiðslu á grundvelli ábyrgðarinnar, sem þá ætti endurkröfurétt á hendur skuldara og ábyrgðarmanni. Mátti sóknaraðila vera það ljóst, enda felst það í ábyrgð in solidum sem sóknaraðili gekkst undir.

Í ljósi alls framangreinds eru ekki forsendur til að fella ábyrgð sóknaraðila niður, á grundvelli 36. gr. laga nr. 7/1936.

Með vísan til alls framangreinds er kröfu sóknaraðila um niðurfellingu sjálfskuldarábyrgðar á skuldabréfi nr. X hafnað.

Sóknaraðili hefur engin rök fært fram fyrir kröfu sinni um að kröfufjárhæð verði lækkuð sem nemi áföllnum vöxtum og innheimtukostnaði. Verður því ekki hjá því komist að hafna kröfu um lækkun kröfufjárhæðar sem nemi áföllnum vöxtum og innheimtukostnaði.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Aðalkröfu varnaraðila, F., um frávísun er hafnað.

Öllum kröfum sóknaraðila, M, á hendur varnaraðila er hafnað.

Reykjavík, 8. febrúar 2013.

Haukur Guðmundsson

Geir Arnar Marelsson

Jóhann Tómas Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Guðlaug B. Ólafsdóttir